

Dziecko niepełnosprawne intelektualnie w kontekście społecznym

Niepełnosprawność intelektualna ze względu na złożoność objawów stanowi szczególne wyzwanie dla rodziców, lekarzy, nauczycieli. Z zaburzeniem tym wiąże się wiele stereotypowych określeń takich jak zatrzymanie w rozwoju, brak możliwości uczenia się, osiągnięcia sukcesów, czy brak umiejętności funkcjonowania społecznego. Mity te tak naprawdę nie mają nic wspólnego z rzeczywistymi cechami ludzi dotkniętych tym schorzeniem. Czym więc tak naprawdę jest niepełnosprawność intelektualna?

Według współcześnie obowiązującej definicji przyjętej przez Światową Organizację Zdrowia upośledzenie umysłowe to funkcjonowanie intelektualne poniżej przeciętnej, które powstało w okresie rozwojowym (do 18 roku życia) i któremu towarzyszą: obniżenie zdolności przystosowania się, zaburzenia percepcyjne, psychiczne, somatyczne - tym większe, im głębszy jest stopień upośledzenia. Definicja ta nie przesądza o złym rokowaniu, nie mówi o braku umiejętności funkcjonowania społecznego czy braku możliwości osiągnięcia sukcesów, zakłada jedynie opóźniony rozwój funkcji psychicznych i fizycznych oraz problemy z uczeniem się i zapamiętywaniem.

Dziecku z niepełnosprawnością intelektualną należy stworzyć indywidualne warunki dla optymalnego kształtowania się aktywności życiowej i akceptacji społecznej, ponieważ jak pisze prof. Małgorzata Kościelska „człowiek nie rodzi się z upośledzeniem umysłowym, tylko z niejednakowymi szansami na korzystny rozwój. Te ograniczone szanse dotyczą czynników biologicznych, społecznych, psychologicznych i ich interakcji. Dziecko będąc pod opieką rodziców już od urodzenia zaczyna kształtować swoją zdolność do nawiązywania relacji interpersonalnych, na początku z dorosłymi, w późniejszym okresie z rówieśnikami. Człowiek staje się osobą uspołecznioną w wyniku:

- nabywania umiejętności pełnienia ról społecznych,
- kształtowania postaw społecznych akceptowanych,
- uczenia się społecznie pożądanых zachowań,
- nabywania umiejętności przestrzegania obyczajów i tradycji grupy.

Rozwój społeczny osób z obniżoną sprawnością umysłową często nigdy nie osiąga maksymalnego poziomu. Wynika to z samej istoty upośledzenia, objawiającej się:

- słabą orientacją w złożonych sytuacjach społecznych,
- niewielkimi umiejętnościami zastosowania zdobytych wiadomości w nowych sytuacjach,
- zwiększoną sugestywnością i większą podatnością do naśladownictwa,
- trudnościami w głębszym porozumiewaniu się z otoczeniem w wyniku zubożenia słownictwa.

Co więc możemy zrobić, aby pomimo występowania tych deficytów i ograniczeń pomóc dziecku z niepełnosprawnością intelektualną nauczyć się żyć w społeczeństwie? Może wystarczy tylko tyle, że zaczniemy postrzegać niepełnosprawnego człowieka jako pełnoprawnego członka społeczeństwa oraz okażemy szacunek dla wysiłku, jaki musi on włożyć w codzienne pokonywanie swoich słabości i ograniczeń.

Bibliografia:

1. Kościelska M., Upośledzenie umysłowe, a rozwój społeczny, PWN Warszawa 1984.
2. Kościelska M., Oblicza upośledzenia, PWN Warszawa 1998.

3. Polkowska I., Praca rewalidacyjna z dziećmi upośledzonymi umysłowo w szkole życia, WSiP Warszawa 1998.
4. Wojciechowski F., Dziecko umysłowo upośledzone w rodzinie, WSiP Warszawa 1990.
5. Wyczęsany J., Oligofrenopedagogika, Oficyna wydawnicza "Impuls" Kraków 1998.
6. www.tea.org.pl/Niepelnospprawnośc_intelektualna_jako_przesłanka_dyskryminacji/Dr_Monika_Zima-Parjaszewska
7. www.wirtualnezory.pl/niepelnospprawnosc-intelektualna-nie-choroba